

Meie panus põllumajandusele

• TPI X VIISAASTAK •

Eelmisel reedel, 18. septembril toimus auals üleinstituudiline parteikoosolek. EKP TPI komitee sekretär Aadu Talts tegi ettekande, mille aluseks oli NLKP Keskkomitee peasekretäri sm. L. I. Brežnevi poolt Kasahastani partei- ja majandusaktiivi nõupidamisel peetud kõne. Sm. Brežnev analüüsis selles kõnes X viisaastaku esimese aasta ülesannete käiku ja andis hinnangu tööstuse ja eriti põllumajanduse töö efektiivsusele.

A. Talts puudutas oma ettekandes mõningaid momente meie vabariigi põllumajanduses ning vaatles meie instituudi osa selles rahvamajandusharus.

ENSV-s on põllumajandusliku tootmisega haaratud iga 7. töötav elanik. Mõeldud aastal rahuldus üks põllumajandustöötaja oma tegevusega umbes 20 inimese liha, piima, muna, teraja köögivilja aastavajaduse.

14. septembri seisuga oli vabariigis koristatud 4/5 külvipinnast. Riigile oli müüdnud 138 000 tonni teravilja, s. o. 88% kohustusest.

Paljud arvud, mida nimetatakse meie põllumajanduse saavutuste loetlemisel, lubavad end tõlgendada vaid nii: meie asjad põllumajanduses arenevad hästi.

Meie instituudi kui tehnilise kõrgkooli pealesanne ei ole põllumajanduskaadri ettevalmistamine, kuid aastast aastasse kasvab vajadus põllumajanduses kaudselt kasutatavate spetsialistide — inseneride — järele. Meie instituut on viimase kolme aasta jooksul suunanud ainiüksi ENSV Põllumajanduse

Ministeeriumi, Eesti Põllumajandustehnika ja Varumisministeeriumi käsutusse üle 200 inseneri, nendest 96 laia profiiliga tugevoolu elektriinseneri. Peale selle on instituut kolhoosidele-sovhoosidele abi osutanud üliõpilaste saatmisega sügisestele koristustöödele. Mõeldud viisaastakul töötas nii igal aastal keskmiselt 500 üliõpilast, kusjuures neile makstud töötasu oli kokku ligi 310 000 rubla.

EÜE ja TPI üliõpilaste osa selles ei vaja pikemat selgitust. On ju teada, et TPI on siin juhtiv nii kvantitatiivselt kui kvalitatiivselt.

Tõhusat abi anname rahvamajandusele teaduslike uurimistööde näol. Siin võib märkida sanitaartehnika probleem-laboratooriumi tegevust vabariigi veeressursside kasutamisel ja asulate ning tööstusettevõtete veevarustuse ja kanalisatsiooni probleemide lahendamisel.

TPI teadustööde sarjas on tähelepanu osutatud ka loomakasvatuse küsimustele, uuritud lautade ehitusfüüsika ja soojamajanduse probleeme.

Põllumajanduse intensiivistamise üheks tähtsamaks vahendiks on mineraalväetiste kasutamine. Kollektiiviks, kus süstemaatiliselt uuritakse eesti fosforiidide koostist, omadusi ja töötlemismeetodeid, on meie instituudi mineraalväetiste probleemilaboratoorium.

Suurt praktilist ja väga vajalikku teadustööd on vaja teha toiduinete toiteväärtuse tõstmise, toiduratsioonide tasakaalustamise ja keemilise koostise uurimise valdkonnas. Neid funktsioone täidab meil toiduinete tootmisharulaboratoorium.

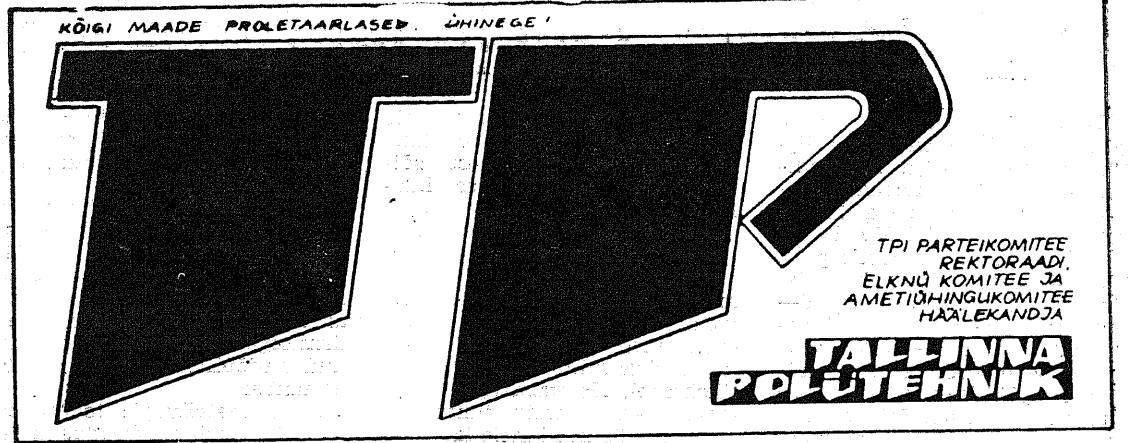
Põlevkivikeemia ja sünteetilise probleemilaboratooriumis on välja töötatud konstruktsioonliim DFK-1AM, mis on eriti sobiv liimitud puitkonstruktsioonide valmistamiseks.

Teenitud tähelepanu väärivad keemiateaduskonna õppejõud ja teadlased, sest keemia arengust sõltub tänapäeval kogu riigi perspektiivne areng, rahva materiaalne kindlustatus.

Aadu Talts ütles oma esinemise lõpetamisel:

«Minu ettekande põhiosal on põllumajanduslik aktsent. Olen veendunud, et meie organisatsiooni kommunistid ühinevad sellise rõhuasetusega, sest riigi põllumajanduse olukorrast sõltub kogu meie rahva ja kogu inimkonna saatus.»

Koosolekul esinesid sõnavõttega ELKNÜ TPI komitee sekretäri asetäitja E. Rõigas, ÜET dekaan R. Otsepp, sanitaartehnika kateedri juhataja prof. L. Paal, mineraalväetiste ja -sõotade laboratooriumi juhataja prof. M. Veiderma, teenindusökonomika kateedri dotsent P. Lageda ja instituudi rektor akadeemik B. Tamm. Teadusala prorektor prof. H. Lepikson luges ette otsuse projekti, mille koosolek üksmeelselt vastu võttis.

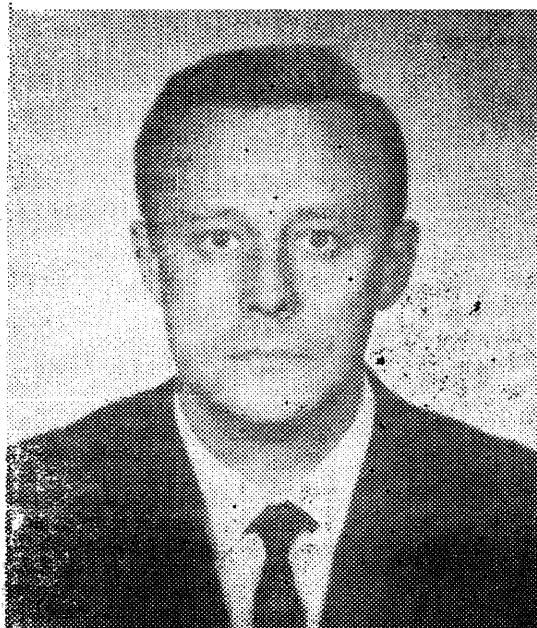

Nr. 26 (832)

Reedel, 24. septembril 1976

XXVIII AASTAKAIK

TPI REKTOR AKADEEMIK Boris Tamm

Olete lõpetanud TPI energeetikateaduskonna. Kuidas jõudsite küberneetikani?

Lõpetasin TPI elektrijaamade, -võrkude ja süsteemide eriala 1954. a. ja minust sai insener-elektrik. Viimastel kursustel puutusin veidi kokku süsteemide automaatikaga ning see hakkas mind huvitama. Pärast lõpetamist õppisin iseisvalt automatreguleerimise teooriat (mida siis TPI-s veel ei loetud) ning läksin siis konkursile Moskvasse NSVL Teaduste Akadeemia Automaatika ja Telemehaanika Instituuti aspirantuuri astumiseks. See oli vist raskeim periood. Edasi oli huvitavat tööd nii palju, et polnud aega raskusi märgata. Moskvas puutusin kohe kokku meie maa kõige esimeste arutitega ja nende kaudu mitmete tehnilise ja teoreetilise küberneetika probleemidega. Paljud neist aga olid just tärkamas ja nende sündimisest osasaamise võlu neelas mind... nagu nüüd selgub, kauaks.

Millised on olnud Teie sidemed TPI-ga peale instituudi lõpetamist?

Kui pärast aspirantuuri lõpetamist ja Moskvas naasmist ENSV TA Küberneetika Instituuti tööle asusin, võeti ka TPI-s varsti käiele automaatika kateedri ja eriala organiseerimine. Sellest ajast olen pidevalt olnud kursis nii selle kui ka mitmete teiste kateedrite (nagu elektronarvutite kateeder, informatsioonitöötlemise kateeder jmt.) tähtsamate tööde ja tegemistega. 60-ndate aastate teisel poolel tegelesin veidi ka loengulise tööga, kuid selleks pole mul kunagi piisavalt aega jätkunud. Mitmel aastal olen osa võtnud riikliku eksamikomisjoni tööst, kontrollkomisjonidest jm. Kõige püsivamalt ja vahetumalt olen paljude aastate jooksul üliõpilastega kokku puutunud siiski Küberneetika Instituudis. Neid on sealt läbi käinud soliidne arv, peaaegu kõik on nad TPI heale nimele au teinud, mõned aga juba astunud meie teadlaste noorema põlvkonna avavärssesse riviisse või töötavad vastutusraskedel kohtadel rahvamajanduses.

Väidetakse, et TPI koolitab eelkõige nn. praktikuid. Kuidas nõustute sellega?

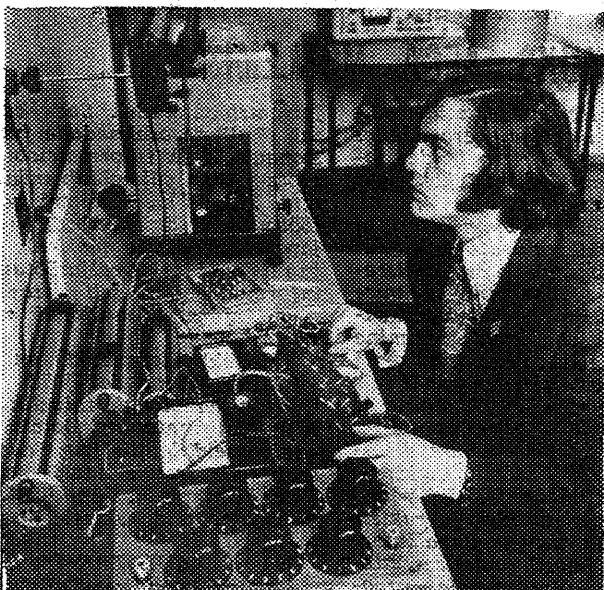
Nõustungi. Kuid tööde pole kunagi nii lihtne nagu esimesel pilgul paistab, sest pole midagi praktilisemat kui geniaalne teooria ega ühtki eeskujuliku praktikut ilma korraldiku teoreetilise baasita.

TPI õppejõudude korvpallimeeskonnas «Kapa» olete vana tuttav. Mis köidab Teid korballi kõrval veel?

Mind köidavad paljud asjad, kuid püüan end distsiplineerida (seda teeb ka igapäevane töö), et mitte laiali valguda. Siiski tunnen vahel suurt rahuldust tagasihoidlikust eneseteostusest tennis, muusikas või mõnes majapidamistöös.

26. SEPTEMBER — MASINAEHITAJATE PÄEV

Ülehomme tähistab oma päeva meie mehaanikutepere. Sel puhul oleme tänases lehes neile ka enam tähelepanu pööranud — lisaks esimesel leheküljel olevale Priit Kulu loole on mehaanikateaduskonna päralt ka terve teine lehekülg.

* Diplomand M. Paas määramas pulbermetallurgiliste materjalide magnetomadusi.

Käesolevast sügisest alates juhib meie instituuti rektorina akadeemik BORIS TAMM. Tegemist on andeka teadlase, teaduse populariseerija, organisatoori ja juhiga — seda ütleb laakooniline ENE-gi. Entsüklopeedia nappide andmete täiendamiseks nõustas BORIS TAMM vastama toimetuse küsimustele.

Millises näete TPI ülesandeid käesoleval viisaastakul?

Millisena tahate näha TPI õppejõudu, teadurit, üliõpilast?

TPI tähtsaim ülesanne on kasvatada väärkas vahetus kaasaegsete teadmistega varustatud kõrgema haridusega spetsialiste, kes on ka ühiskondlik-poliitiliselt arenenud aktiivsed inimesed ning võimelised tegelikult ellu viima NLKP XXV kongressi poolt kavandatud gigantset programmi. Selle ülesande edukas täitmine on aga mõeldav üksnes siis, kui suudame pida sammu teaduse eesliniga, märgatavalt parandada oma materiaal-tehnilist baasi ning tõsta õppejõudude teaduslikku kvalifikatsiooni.

Kardan kalduda banaalsusse kui kordan, et kõrgkooli iga õppejõud peab olema ka teadur. Kuid lisaks sellele peab ta muidugi olema hea kasvataja, organisatoor ja lihtsalt (see on vahel kõige keerulisem) isiklik eeskujul üliõpilastele.

Üliõpilases tahaksin näha eelkõige täiskasvanud inimest selle sõna tõelises tähenduses, et temast õhkuks tõelist tahtmist omandada kõrgem haridus, et temast õhkuks nooruslikku rõõmu ja särtsu kõikjal kaasa liüa.

PULBERMETALLURGIA LABORILT MAJANDUSELE

Pulbermetallurgia tootmisharulaboratoorium koos metallide tehnoloogilise kateedriga on oma suhteliselt lühikese eksisteerimisaja jooksul ja väikese kollektiiviga teinud ära märkimisväärse töö pulbermetallurgia kui progressiivse tehnoloogilise meetodi propageerimisel ja vältamisel vabariigi rahvamajanduses. Laboratooriumis on dots. L. Valdma juhendamisel välja töötatud kulumiskindlad vedelkütuse pihustid energeetikaseadmetele. Loovutuslepingute raames on nende nimetatud pihustitega komplekteeritud NSV Liidu suuremate soojuselektrijaamade energoblokkid Starobeževskis, Irkilnskis, Konakovos, Stavropolis, Moskvast, Kilevis ja mujal. Vastavalt NSV Liidu rahvamajanduse arendamise põhisuundadele aastateks 1976–1980 on väljatöötamisel pihustusseadmed 500 000 ja 800 000

kilovattise võimsusega energoblokkide ja kuni 100 000 kilovattise võimsusega gaasiturbiinseadmete tarvis. Tehases «Imarine» on ettevalmistamisel laboratooriumis väljatöötatud pihustite seerjatootmine. Selle töö eestvedajaks tehases on meie laboratooriumi kasvandik Raivo Vilgipuu. ENSV MN Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» Kose osakonna algatusel ja pulbermetallurgia laboratooriumi kaasabil läks 1974. a. käiku Kose-Uuemõisa pulbermetallurgia tsehh, mille aastatoodang on 20–25 tonni. Asja initsiaatoriks kohapeal on meie teaduskonna lõpetanu ja laboratooriumi kasvandik Riho Päärsoo. Seal töötab ka teine pulbermetallurgialaalse ettevalmistuse saanud TPI lõpetanu Paul Koronen. Ka Rakiste Katsetehases «Pioneer» pulbermetallurgia jaoskonna tuumi-

ku moodustavad meie kää alt läbi käinud lõpetanud: Viktor Mosberg, Vladimir Potehhin. UTU pulbermetallurgia ringi raames on üliõpilased reas kursuse- ja diplomitöödes lahendanud lepinguliste uurimistöödega seotud küsimusi. Olgu siinjuures mainitud tehase «Imarine» PM jaoskonna ja Kose-Uuemõisa PM tsehhil tehnoloogilised skeemid ja seadestik, rea detailide tehnoloogia, mida on vahetult rakendatud. Aasta-aastalt on kasvanud uurimistööde tulemuste juurutamisest saadav majanduslik sääst. Iga uurimistööle kulutatud rubla annab rahvamajandusele tagasi 4–5 rubla. Jutt on siin pihustite katsepartide arvelt saadud tulust. PRIIT KULU pulbermetallurgia laboratooriumi juhataja

Instituudilt masinaehitusele

Tänavust masinaehitajate päeva tähistab meie vabariigi arvukas masina- ja aparaadi-ehitajate pere kümnenda viis-aastaku esimese aasta töökas õhkkonnas. NLKP XXV kongressi direktiivide kohaselt peab tööstustoodangu üldmaht viis-aastaku jooksul suurenema 35–39%, masina- ja metallitööstuse toodang aga 50–60%. Sealjuures peab toodangu kasv toimuma põhiliselt töövõime suurenemise arvel. Erilist tähelepanu pööratakse masinate kvaliteedile, tehnilisele tasemele ja töökindlusele.

Selliste mahukate ja keerukate ülesannete lahendamise peaskus lasub eelkõige teaduse-

ja tehnikainimestel, oma ala spetsialistidel. Viimaste suutlikkusest ja võimekusest sõltubki meie tööstuse hea käekäik.

Meie masina- ja aparaadihitusele vajalike mehaanikainseeneride põhiosa on andnud TPI mehaanikateaduskond. Teaduskond on välja lasknud üle 2000 diplomeeritud inseneri, kes töötavad väga mitmesugustel ametikohtadel. Ka vabariigi suurimate masinatehaste juhtpositsioonidel töötavad meie kasvandikud. Seepärast oleneb tööstuse ette püstitatud ülesannete lahendamise edukus veel sellest, millise teadmiste ja oskuste pagasi saab meil õppinud noor

spetsialist edasiseks kutsetöök. Siit ka suured nõuded ja vastutus teaduskonna õppejõudude ja teenistujate perele.

Teaduskonna õppejõudude ja tootmisettevõtete vahel on aastatega kujunenud tihe kontakt. Mehaanikateaduskonna kateedrid tegelevad rahvamajanduse aktuaalsete probleemide lahendamise, teadustöö on koondunud elujõuliste uurimissuundade ümber.

Pulbermetallurgia tootmisaharulaboratoorium (teaduslik juhendaja dots. L. Valdma) on oma tegevusega väljunud laboratooriumi raamidest ning pulbermetallurgilisel teel saadud masinadetailide toodang vaba-

riigis kasvab aastast aastasse. Turbiinidetailide tehnoloogia automaatprojekteerimise tootmisaharulaboratooriumis (teaduslik juhendaja dots N. Stęglow) on väljatöötamisel tehnoloogiliste protsesside projekteerimise süsteem elektronarvutil, mis on üheks keerukamaks lüliks tööstuse automaatjuhtimise süsteemis. Masinaelementide kateedri materjalide abrasiivse erosiooni uurimisgrupi (teaduslik juhendaja prof. I. Kleis) tööd on tuntud mitte ainult Nõukogude Liidus, vaid ka rahvusvahelises ulatuses.

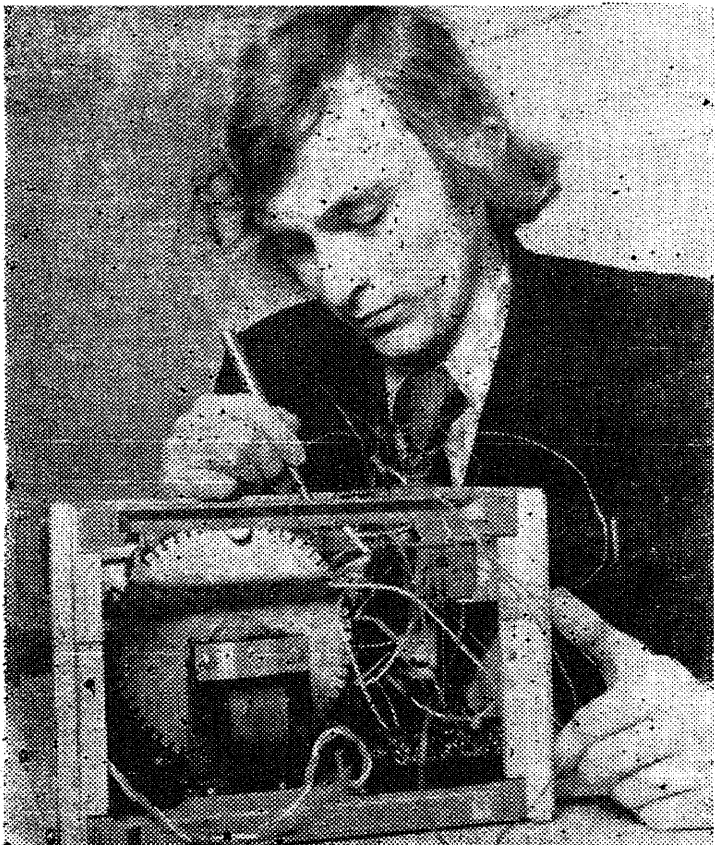
See on vaid põgus loetelu põhiprobleemidest, millega meie õppejõud ja teadustöötajad tegelevad. Nende töödega on hulgaliselt haaratud üliõpilasi Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ja Üliõpilaste Konstrueerimisbüroo kaudu.

Üliõpilaste esimene kokkupuude tootmisega algab tootmispraktikal. Praktikabaasideks on reeglina koduvabariigi ja venasvabariikide paremad tööstusettevõtted. Nii viibivad meie üliõpilased praktikal Volga Autotehases, Moskva Leninliku Komsomoli nim. Autotehases, Gorki Freespinkide Tehases, Leningradi ja Minski ettevõtetes. Igal aastal sõidab grupp mehaanikuid praktikale Poola Rahvavabariiki.

Diplomiprojektide temaatika pärineb suure osas ettevõtete uue tehnika ja rekonstrueerimise plaanidest. Meil puuduvad nn. «akadeemilised» projekti-teemad. Paljude üliõpilaste lõputööd on tootmises rakendatud ja andnud arvestamisväärset majanduslikku efekti.

MHKEL PIKNER
mehaanikateaduskonna dekaan

Koostöö tehaste ja uurimisasutustega

Endine diplomand, praegune peenmehaanika kateedri laboratooriumi juhataja E. Kulderknup viskosimeetrit monteerimas. Viskosimeeter projekteeriti UKB-s.

Peenmehaanika kateedri põhitööstuseks on peenmehaanika-seadmete ning toiduainetetööstuse masinate ja -aparaatide erialade inseneride ettevalmistamine. Vastavalt sellele, on korraldatud kateedri kogu tegevus, sealhulgas ka sidemete arendamine tööstusettevõtetega, uurimis- ja projekteerimisasutustega.

Koostöö tehastega teenib üliõpilastele praktilise töö kogemuste andmise huve. Kateedri kollektiiv, kuid ka vanemate kursuste üliõpilased püüavad omalt poolt anda ettevõtetele abi nende ees seisvate probleemide lahendamisel. Nii on viimastel aastatel kateedri poolt profileerivate erialade diplomandid oma diplomiprojektid ja -tööd koostanud tehaste ja uurimisasutuste temaatikast lähtudes. Kateedril on sel alal häid kontakte vabariigi enamike aparaadihitusliku kallakuga ettevõtetega: koondisega «Tööstus-aparaat», Võru Gaasianalüsaatorite Tehasega, ENSV TA SKB-ga jt. Üliõpilaste Konstrueerimisbüroo kaudu on üliõpilased abistanud ka Keila Eksperimentaalset Jahukombinaati ning GOSNITI KTB Tartu filiaali tootmise automatiseerimise täiustamisel traktormootorite diagnostikaseadmete väljatöötamisel.

Toiduainetetööstuse masinate

ja aparaatide eriala diplomiprojektide teemad on valitud vabariigi eesrindlikumate toiduainetetööstuse ettevõtete tehniliste probleemide hulgas. Hea koostöö on välja kujunenud kondiitritoodete vabrikuga «Kalev» ja Tallinna Piimatoodete Kombinaadiga. Käesoleval aastal on nimetatud erialal ka kursuseprojektide teemad valdavalt seotud ettevõtete pakiliste probleemidega.

Kateedri õppejõudude kollektiiv on rea aastate vältel olnud koostöös Üleliidulise Kellatööstuse Teadusliku Uurimise Instituudiga. Miniatuurliugelaagrite grupil on koostöösidemed Kellatööstuse Teadusliku Uurimise Instituudiga Moskvast, Väikevõimsuseliste Spetsiaalelektromasinat Projektseerimise ja Konstrueerimise Instituudiga Leningradis ning ENSV TA uurimisinstituutidega. Lepinguliste uurimistööde tulemuste juurutamine on käsil Moskva 2. Kellatehases ja Minski Kellatehases. Aparaatide hõõrdesõlmede projekteerimise küsimustes on konsultatsioonide kaudu abistatud mitmeid vabariigi ettevõtteid ja uurimisasutusi. Uurimistööde tulemusi on tutvustatud konverentsidel Moskvast, Minskis ja Taškendis.

dots. **BERNHARD SAAR**
peenmehaanika kateedri juhataja

Suurendada üliõpilaste huvi oma eriala vastu

Tänapäeva tehnikakõrgkooli kateeder ei suuda tagada tema poolt ettevalmistatavate inseneride vajalikku taset, kui tal ei ole tihedaid sidemeid tööstusega ja teiste samas suunas töötavate uurimisasutustega. Peab toimuma vastastikune rikastamise protsess — kõrgkool peab täitma «valgeid laike» teaduses ja tehnikas, üldistama kogemusi, saatma tööstusesse ajakohase ettevalmistusega inseneri. Teaduslike uurimistööde juurutamine, pakutud lahenduste läbi-proovimine ja inseneride omaduste katsetamine toimub tööstuses. Selle protsessi käigus toimub omakorda tehtud ettepanekute areng ning täiustamine, mida kõrgkool peab jälgima ja arvesse võtma.

Näiteks 3 aastat tagasi, kui Tallinnas ei olnud ühtki arvjuhtimisega metallilöökepinkki, alustas masinaehituse tehnoloogia kateeder väljalastavate inseneride spetsialiseerimist sellelgi alal. Tänavu töötab tehases «Dvigatel» terve jaoskond niisuguseid pinke, nende programmeerimisega tegeleb vastav büroo (komplekteeritud põhiliselt TPI kasvandikest). Nüüd kasutab kateeder oma tegevuses juba selle kollektiivi töötulemusi.

Teaduslikud ja loomingulised sidemed

Nagu enamikul kaasaja tehnikakõrgkoolide kateedritel, on ka masinaelementide kateedril mitmesuguseid teaduslikke ja loomingulisi sidemeid. Ühelt poolt luuakse neid teiste kõrgkoolide ning teaduslike uurimisasutustega, teiselt poolt aga tööstusettevõtete ja tootmiskondidega. Meie 1976. a. ettevõtmistest väärib märkimist riikliku standardi «Materjalide ja pinnakate abrasiivsele erosioonile katsetamise meetod tsentrifugaalkiirendil» projekti väljatöötamine koos instituudiga VNIINMAŠ. See üks esimesi triboloogiaalaseid standardeid Nõukogude Liidus võeti täiendavalt kateedri riigieelarveliste uurimistööde plaani. Ühtlasi on

ET TEHNOLOOGIL JÄTKUKS AEGA MÕTLEMISEKS...

Kujutlege end korraks olevat muistse valitseja osas, kes elab sadade tubadega lossis. Just praegu on tal lahtine raha otsas, kuid ta teab, et kuskil ühes toas, ühe sahtli nurgas on tal kotike kulda ja ta peab ise selle üles otsima. Halvimal juhul kulaks tal leidmiseks päevi. Selle aja jooksul võiks ta raha muretseda juba teiselt poolt.

Tänapäeva tehnoloog ja konstruktor on aga iga päev sellise valitseja osas. Tehastes on välja töötatud tuhandete detailide valmistamise tehnoloogiad. On konstrueeritud kümneid tuhandeid rakiseid. Vaatamata tohutule hulgale erinevatele detailidele on alati võimalik leida nende jaoks tüüplahendus. Kui meil oleksid põhilised tüüplahendused, siis võrdleksime iga uue detaili puhul selle detaili andmeid olemasolevatega ning küllalt suure tõenäosusega leiak-

mainitud projekti väljatöötamine meie uurimisgrupi panus X viis-aastaku edukaks kordaminekuks.

Uurimusi tehakse ka vabariigi ettevõtetele. Nimelt selgitatakse kulumiskindlate pealesulatusmaterjalide efektiivsust ENSV silikatsiiditööstuses. Laboratoorsed katsed on lõpetatud ja lähemal ajal alustatakse kontrollkatseid Aravete Kolhoosidevahelises Ehitusmaterjalide Tehases.

Loomingulisi impulsse ja indu edasiseks annavad vahetud kontaktid väljapaistvate teadlastega. Meelde jäävaiks kujunesid meie teaduskonna õppejõudude, aspirantide ja üliõpilaste kohtumised tuntud nõukogude tribo-

loogide, Moskva professorite I. Kragelski ja A. Tšitšinadzega tänavu mais.

Kateedril ei puudu ka välissidemed. Pidevalt vahetatakse teaduslikku informatsiooni Stuttgarti, Cambridge'i, Magdeburgi ja Zittau ülikoolidega. Juunis viibis allkirjutanu Saksa DV-s, kus pidas sealsete kolleegide kutsel seeria erialaseid loenguid Freibergi Mäeakadeemias ning Zittau Tehnikaülikoolis, oktoobris aga on oodata tutvumisreisile meie kateedrisse triboloogiaeadlast Tšehhoslovakkiasst.

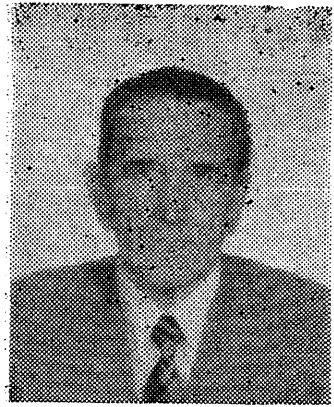
prof. **ILMAR KLEIS**
masinaelementide kateedri juhataja

formatsioonimudel. See kajastab üksikute osakondade funktsionaalseid ja informatsioonilisi seoseid ning võimaldab määrata muu hulgas ka süsteemi väljatöötamise järjekorda. Sellele järgneb üksikute plokkide ehk funktsioonide väljatöötamine informatsioonimudeli tasemel ning informatsioonifondi moodustamine.

Milliseid ülesandeid on siis võimalik lahendada? Võib analüüsida tehnoloogia täiuslikkust, leida juurutatavate detailidega analoogseid detaile jne. Edaspidi saab teha instrumentide ja rakiste kasutatavuse analüüsi, leida analoogseid rakiseid jne.

PAUL TREIER
tootmiskondide «Talleks» peatehnoloog
JÜRI PAPPSTEL
masinaehituse tehnoloogia kateedri dotsent

Armin Kask — 60

Täna, 25. septembril on 60. sünnipäev sanitaartehnika problemlaboratooriumi osakonnaju-

hatajal geograafiakandidaat **ARMIN KASEL**. Olgu kohe öeldud, et kuna sünnipäevalaps kui terava keelevaistuga inimene ei salli sõna juubel, on sellest alljärgnevas püütud hoiduda.

Armin Kask on hüdroloogiaga tegelnud enam-vähem 35 aastat. Algul õpipoisina siis sellina, lõpuks meistrina. Vastavad paberid on tal pärit Saku Maaparandustehnikumist (1960), Tallinna Polütehnilisest Instituudist (1966) ja Kõrgemast Atestatsioonikomisjonist (1969), kõik saadud kaugõppe teel. Mainimist väärib ehk see, et kogu selle aja jooksul on kõnealune

võrdset vähelepanu pööranud sõna **HÜDRO-LOOGIA** mõlemale osale, s. o. uurinud nii vett kui seal peituvat loogikat. Tema haare on olnud lai: 51 trükitud artiklis ja umbes 30 käsikirjalises töös on ta oma tähelepanu pööranud küll Eestimaa jõgedele, kuid viimaste aastate üldistus on jõudnud ka Obi ja Niiluseni. Armin Kase tööde temaatika on enamasti suunatud jõgede minimaalse äravoolu uurimisele, s. o. olukorrale, kus veed on kõige saastetundlikumad. Seetõttu on loogiline, et juhatanud aastaid Tallinna Hüdroloogiajaama töötajate

alates 1962. a. meie instituudi sanitaartehnika problemlaboratooriumis, kus vete reostustõrje küsimuste uurimisega tegeletakse.

Ühes humoristlikus kirjatükis on öeldud, et 60-aastasest inimesest peaksid saama tulihingelised võitlejad töö ja õiguse eest — on neil ju pension välja teenitud ja ka karjääri pärast pole enam vaja muretseda. Armin Kask sellel metamorfoos ei oota — töö ja õiguse eest on ta võidelnud juba aastakümneid, vahel suure raginaga, aga kindlasti karjääri ja pensioni peale mõtlema. Üks selline

«ragin» tõi talle 1967. a. Nõukogude Eesti preemia.

Too töö juures sädelev Armin Kask on oma muudeltgi elutahkedel seotud veega. Nii looduse ja eriti vetekaitse ideede populariseerijana (ka Soomes ja Saksa DV-s) kui ka asjaarmastajate kalamehena. Ainult vesist kunsti ta ei armasta, ehkki teda alatihi kontsertidel ja näitustel näha võib.

Praegused ja endised kaastöötajad soovivad Armin Kaskle — hüdroloogile, insenerile, teadlasele, vaidlajale, kolme tüüre isale ja kolmekordsele vanaisale sünnipäeva puhul palju õnne ja edu edaspidiseks. Kahte asja, nagu seni näha, pole mõtet soovida, neid jätkub tal niikuini — tervist ja uusi ideid.

Lugupeetav I kursuse üliõpilane!

Pärast pikka ja pingutatavat heitlust oled saanud õiguse kanda üliõpilase nime. See on teinud sind küllalt tähtsaks, et tänavalgi käies pead aru, kas ikka taibatakse, et oled tudengiseisuses. Oled juba ära kuulnud esimesed loengud, oled ehk seminariski sõna võtnud. Luba siiski keset su tudengielu argipäeva veel korraks meenutada viimast suurt heitlust — emakeele eksamit sisseastumisel.

Kolm eksamit olid õnnelikult seljataga, viimane tulemas. Võib-olla mõtlesid, et neljas on tühine, aga võib-olla kartsid seda kõige rohkem ning kurtisid selle olevat kõige raskema. Jään minagi nõusse viimase arvamusga, ja mitte ainult austusest emakeele vastu. Ei aita sind sellel eksamil ei Ohmi seadus ega Cavalieri printsiip. Valemi pead tuletama ise nelja tunni jooksul, teoreemi pead tõestama nii, et asi saaks kohe kõigile selgeks. See on raske, mõnele isegi ületamatult raske.

Kirjandi kirjutamise tuleb toimida põhimõtte järgi: tea kõike, mida kirjutad, ära kirjuta

kõike, mida tead. Selle vastu patustasid üsna tublisti, eriti üldteemade puhul. Püüdsid paberile panna kõik teadmised, mis elu sulle 18 aasta jooksul pakkunud. Keskkoolist oleksid pidanud kaasa saama iseseisva mõtlemise oskuse, mis väljenduks suutlikkuses anda teemale omapoolne tõlgitus. Kuigi arvavad, et oled üks targemaid, pead nõustuma, et nii mõnigi kord käsitad elu üsna primitiivselt, teed ebaõigeid järeldusi. Otsusta ise, kas mul on õigus seda väita, kui loen sinu ja su kaaslaste töödest järgnevaid «pärale».

Seepärast saame rääkida tööst ja sellest tulenevast õnnest ainult selles ühiskonnas, kus puuduvad eraldi eksisteerivad klassid, millistest ükski ei pea teise heaoluks töötama.

Meie isaisad ja isad olid need, kes pärast revolutsiooni oma paljaste kätega löid õitsema la-

gunenud majanduse ja tööstuse.

Seepärast tuleks need, kes sõjamõtteid mõlgutavad, päid-pidi kokku siduda ja külma veetünni jahtuma pista.

Elu ei ole seda väärt, et me teda raiskaksime enne, kui ta hinnaliseks oleme muutnud.

Lammutatakse vanu barakke ning ehitatakse nende asemele uued.

Noormees käib mööda tänavat, taskuraadio käes. Jälle on kuulda sosinaid ja muiguid, eriti kui tal on pikad juuksed. Nii mõnigi vanema poole inimene ütleb: «Tea, kas tal seal juuste all ka midagi on?» Mina arvan, et seal ikka midagi on, sest teadmatusest pikki juukseid ei kasvatata.

Sageli süüdistasid sa eksamikomisjoni liikmeid üsna rängalt.

Ka teie, tädid ja onud, olete süüdi selles, et noorus kipub käest ära minema.

Kui sul pole raha, pole sa üldse inimene. Sa muutud asja orjaks ega näe kaugemale kapsapeast.

Kirjanduslike teemade puhul asendasid sa arutuse ümberjutustusega, sageli oli seegi üsna algeline.

Kui Hamlet mängis nõdra-meelset, siis ei tehtud sellest väljagi, sest lollile on kõik lubatud.

Villu lubas ka Annale näidata oma tulevärki. Kuid suureks õnnetuseks tegi Villu vea ning

lendas õhku koos kividega. Hing jäi küll sisse, kuid tööjõumehest oli järele jäänud abitu mees.

Krõõt oli liiga ebavargamäelik vastu pidamaks elule Vargamäel, kus isegi koerad teistpere akende all asjal käisid.

Moraalselt vajudes hakkab Tõnis külast naasi otsima.

Nähes et loodus ei ole tema poolt, lasi Andres kõik lapsed nelja tuule poole.

Ignoreerisid ka kava, mille tõttu sigines kirjandi alla märkus «kompositsioonilt lõtv» või «seosetu» või «puudub sissejuhatus» jne.

Ära unusta, et elementaar-seimagi teadusliku töö metodoloogiline alus ja vajalik eeldus

(Järg 4. lk.)

Dresden, Leipzig, Weimar, Berliin...

REISIKIRI

Kolm nädalat viibis Saksa DV-s praktilisel majandusteaduskonna tudengite grupp informatsioonitöötlemise kateedri juhataja dots. Rein Jürgensoni ning majandusteaduskonna dekaani dots. Juhani Toomaspoja juhtimisel. Võõrustajaks oli Dresdeni Tehnikakõrgkool, kelle organiseerida oli ka meie praktika. Praktika käigus tutvusime kõrgkooli arvutuskeskusega, saime lühilühivaate programmeerimiskeeles PL/1 ning külastasime vabrikut «Robertron», kus valmistatakse elektronarvuteid. Püüavalt aega jäi Dresdeniga tutvumiseks. Dresdenis elab üle 500 tuhande elaniku, linn asub Elbe kaldal ning on kuulnud oma kunstigalerii poolest. 1945. aastal sai linn tugevasti kannatada inglise-ameerika põmmirünnakute tagajärjel ning seetõttu on praegugi veel kesklinnas näha varemeid. Praktiliselt on aga kõik tähtsad arhitektuurimälestised taastatud ning linnas on rõhkest uusehitusi. Lõppjärgus on turistide keskuse — Praha tänava hoonestamine, kus lisaks hotellidele on rõhkest kauplusi, restorane, kohvikuid ning ka linna esinduskino. Eriti meeldivalt mõjub see, et tänav kogu oma laiuses on antud jalakäijate käsutusse ning mootorimära asemel on tunduvalt meeldivam veesulid, mida tekitavad tänavakeskel paiknevad purskkaevud. Ajaloolistest ehitistest on kuulsaim Zwingeri loss, milles peale kunstigalerii asuvad veel portselani- ning matemaatika- ja füüsikamuuseumid. Meeldejäävaks väljasõiduks Dresdenist oli laevasõit mööda Elbet Saksi

Sveitsi. Väljasõidu lõppsihiks oli Rathen, kus kaljude vahel oli rajatud lava vabaõhuetenduste jaoks, kusjuures etendusid toimusid suvel iga päev. Arvestades meie grupi üldist niigelat saksa keele oskust, valiti meie jaoks etendus, mis pidi olema mõistetav ka ilma sõnadeta — «Tom Sawyer». Üldiselt võib öelda, et enamuse meist oli küllaltki suurtes raskustes elanikega suhtlemises, sest vaid nooremad sakslased on õppinud inglise või vene keelt, vanemad seevastu valdavad enamikus ainult saksa keelt.

Teiseks suuremaks reisiks oli Leipzigi ja Weimari külastamine. Sõit toimus meie mõneti harjumatu kahekorruseliste rongidega, kus ülemisel korrusel oli pidev oht oma pead ära lüüa

vastu kaldus lage, alumisel korrusel aga tunne, et liiprite ja istepingi vahel pole üldse ruumi, kuhu veel vaguni pörand mahuks. Leipzigi jõudsime selles mõttes liiga vara, et mess avati alles kuu aja pärast, mistõttu näituseväljkuul käisid alles ehitus- ja korrastustööd. Sügavaima mulje jättis grandioosne Rahvaste Lahingu Monument, püstitatud Napoleoni üle saavutatud võidu auks. Leipzigi käisime ka Auerbacki veinikeldris, kus kunagi käisid vestlemas Faust ja Mefisto. Ei selles veinikeldris ega ka mujal vaadatud viltu, kui tellisime vaid väikese kannu õlut või klaasi colat. Saksa DV-s ei tekkinud kunagi raskusi jannu kustutamisel kannu õlega, sest õlut võis saada igas restoranis,

sööklas ning ka tudengite diskoklubides. Iseloomulik on see, et keegi ei vaata seal halva pilguga, kui õllesaali tullakse kogu perega ja ka perenaine joob ära klaasikese õlut. Seevastu kangemat kraami tuuakse lauale vaid 40 grammi kaupa.

Weimar on kena väikelinn SDV lääneosas, kuulub oma paarusega saksa kultuurirajale. Weimaris veedetud pool päeva kulus tutvumiseks Goethe, Schilleri ja Liszti muuseumiga ning oli piisav, et jätta sellest linnast kõigile meeldiv mulje. Muuseumis, Weimar oli ainuke linn, kus nägime ka trollibusse. Teistes linnades sõitsid trammid, bussid ja igat marki autod takso-dena, Berliinis lisaks neile veel allma- ning linnaraudtee. Veidi arusaamatusi tekitas meile alguses see, et trammides ja bussides ei ava uksi mitte juht, vaid sõitjad ise.

Lahkusime Dresdenist 5 päeva enne Saksa DV-st äratulekut, sest meile anti võimalus jätkata praktikat Berliinis. Praktikakohaks oli elektrilampide tehase «Narva» arvutuskeskus, kus veendusime, kui suure töö võib raal ära teha ettevõtte toodangu arvestuse ja planeerimise osas.

Praktikast vaba aeg kulus täielikult linnaga tutvumiseks, sest miljonlinna jaoks jää päevi napiks. Berliin on linna mitmetuhandele turistile selle poolest tore linn, et otse kesklinnas kõrgub telemast, mis peaaegu igalt poolt silma paistab ning kõik eksimisvõimalused välistab. Telemastis 200 meetri kõrgusel asuvast telekohvikust avanes õhtul suurepärase vaade kogu Berliinile. Ka SDV suuruselt kahes järgnevas linnas on kesk-

linnas koht, kust saab näha kogu linna — Leipzigi oli selleks ilikooli hoone, mille 36. korrusel asub panoraaamkohvik, Dresdenis raekoda.

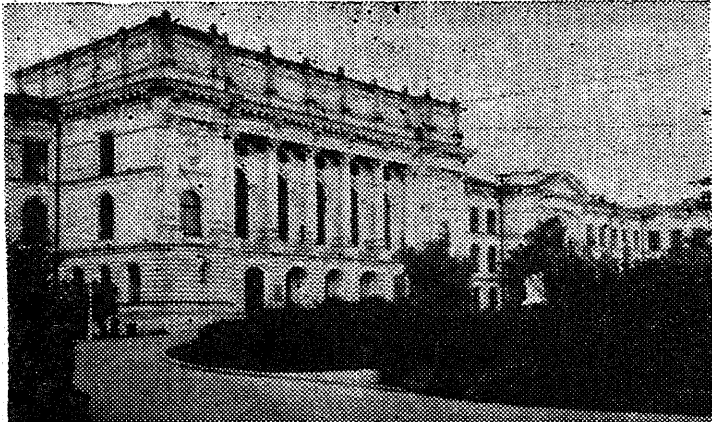
Berliinis käisime kuulsas loomaaias, mis täielikult erineb Tallinna samanimelisest kohast. Sealset loomaaia on mõned loomad eraldatud vaatajatest vaid kitsa veetõkkega ning ruumipuuduse üle ei tohiks kurta vist ükski loomariigi esindaja.

Berliini külje all olev Potsdam on tuntud kui pärast sõja-aegse Saksamaa tuleviku määranud konverentsi toimumise koht. Konverentsisaalis oli võimalus tutvuda Saksamaa jaotamise erinevate plaanidega, millest üks näiteks soovitas luua endise Saksamaa territooriumil 5 sõltumatut riiki.

Lõpuõhtu toimus Rahvapalees, väga omapäolises ja meeldejäävas majas. Hoonet võib tõesti nimetada paleeks oma mõõtmete, suursuguse ning ilu poolest, kuid samal ajal on tema üksed avatud igaihele. Rahvapalees on kinosaal, konverentsisaal, restoran, olleklender, seinel on eksponeeritud maalid, ruumides on mugavad tugitoolid, kus on mõnus puhata ja soovi korral telerit vaadata.

Otse Rahvapaleest läksime raudteejaama, kust Berliin—Moskva rongiga algas 3000 km pikkune tagasitee Tallinna. Nii nende, kelle südame oli vallutanud koduigastus, kui ka nende, kes oleks soovinud pikemalt tutvuda selle toreda maaga, üksmeelne arvamus oli — reis kujunes huvitavaks ja kasulikuks.

TEODOR LUTSKOVSKI
TI-71

* Albertino muuseum Dresdenis. Seal võib näha mitmesuguseid väärisesemeid, samuti on eksponeeritud maalikogu.

KROONIKA

Füüsika kateedri juhataja on ROUL PAKKAS, füüsika-matemaatika kandidaat. Sündinud 1930. a. Tallinnas. Lõpetas 1955. a. TPI mehaanikateaduskonna. Alates aastast 1969 füüsika kateedri dotsent. Paljude teaduslike tööde autor.

Raadiotehnika kateedri juhataja on ANTS MEISTER. Sündinud 1937. a. Põltsamaal. Lõpetas 1960. a. TPI energia- ja elektriinseneriteaduskonna ja 1966. a. meie instituudi kaugõppeaspirantuuri elektrimõõtmiste ja elektrimõõteriistade erialal. Seni töötas samas kateedris dotsendina.

Sel õppeaastal moodustatud tsiviilkaitse kateedri juhataja on GENNADI PORTNOV. Sündinud 1928. a. Valgevenes. Lõpetanud M. V. Frunze nimelise Lenini, Ušakovi ja Punalipu ordenitega Kõrgema Sõjaväemerekooli 1953. a. Seni sõjalise kateedri vanemõpetaja. NLKP liige.

Sõjalise kateedri juhataja on dotsent ELVO PRIKS. Sünd. 1929. a. Haapsalu rajoonis. Lõpetas 1953. a. Kuibõševi-nimelise insener-sõjalise Akadeemia. NLKP liige.

Lugupeetav I kursuse üliõpilane!

(Algus 3. lk.)

tööks kõrgkoolis on oskus oma teadmised ja mõtted kindla kompositsiooniga tervikuks siduda.

Mida arvad lõppsõnast kirjandile teemal «Meie päevade noorus eakaaslase pilguga?»

«Eks me näe!» ütles pime ja jooksis peaga vastu puud.

Kuidas hindaksid kirjandit, mis algab nii:

«Ühes laulus öeldakse, et inimene, loomakene, on sündinud ilma sabata. Täiesti õigesti ära märgitud. Kui nüüd kehale lisada veel jalad, käed ja peanupp, ongi väike inimene valmis.» («Inimene on loodud tööks ja õnneks.»)

Paistab, et kõige raskem oli mõtteid sõnastada. Unustasid, et lihtsuses peitub ilu. Püüdsid nelja tunni jooksul luua oma stiili ning peita selle taha saamatuse, katsusid originaalitseada, aga laskusid kohati labasusteni. Pruukisid selliseid ränga sisuga väljendeid nagu *verd imema, paljastama, näkku sülitama* jne., suutmata nende tähendust õigesti edasi anda.

Talupojad, kes läbi pisarate ja vere rebisid katki nabavöödi, mis neid oli sidunud omandi ja hürgadega, maa koduse lõhnaga.

Tema hing oli otsekui tuukrisärgis ühendatud välisilmaga ainult rahavooliku kaudu.

Poisikesena tärkas M. Gorkis soov sirutada käsi töö järele,

kuid töö asemel sülitas saatus talle tihti näkku.

Me võime näo üles lüüa ja raporteerida oma esimese ülesande täitmisest.

Andres paljastas end Mari ees, kuid Mari polnud suuteline end paljastama: Andres ei võimaldanud seda.

Käitumises väljendus seda inimest ümbritseva keskkonna mõju.

Oleme vennaga ühte nagu nagu siga ja kägu.

Ka oma õigekirjaoskusi pead sa üsna kriitiliselt hindama. Küllap oleks Oru Pearu väga solvunud, kui näeks oma nime niiviisi kirjutatavat: *Phearu, Piäru, Peaaru*. Põhjust pahan-dada oleks Shakespeare'ilgi, kui ta loeks *Willem Shakespir* oma õige nime asemel.

Ei kuulu kergete kilda ka järgmised vead: *ettendanud, kunkurs* (p. o. konkurss), *midakit, töödada, korrasolema, on ärakuulanud* jmt.

Kõik eespool öeldu põhjustas selle, et 737 päevasesse osakonda pürgijate kirjandist hinnati väga heaks 24, heaks 275, rahuldavaks 419 ja puudulikuks 19 tööd.

Kui eksamikomisjon oleks täie rangusega kasutanud õigust alandada hinnet töö korratu väliluse pärast, oleksid üsna

mitmed praegused tudengid jäänud instituudi ukse taha.

Noor tudeng, võid küll mind süüdistada selles, et olen ainult norinud vigade pärast. Kas polnudki väga häid ja häid töid? Oli, aga liiga vähe. Lugesime läbi 998 kirjandit, millest ainult 25 said kõrgeima hinne, 375 olid väärt hinnet «4». Toredaid mõtteid meeldivas rüüs võis lugeda kirjanditest teemal «Andrese ideaalid ja Vargamäe tegelikkus», «Hamlet iseenda ja teistega», «Miks käin teatris?», «On inimesi, kes tulevad ja kunagi ei lähe».

Kahju, aga suurem osa (574) kirjanditest oli väärt vaid «3», «2» hinnati 24 tööd.

Olnud olematuks teha ei saa, aga vigadest õppida tuleb. Nii arvab ka üks sinu kaaslane: «Siiani õppisin õpetajale. Aga nüüd tean, et õpetajal minu teadmisi ena m v aja ei lähe. Nüüd tuleb õppida iseendale.»

Kuigi oled tehnikakooli üliõpilane, ära unusta, et emakeelt läheb sul vaja kõiges ja kõikjal. «Hästi kirjutada tähendab sügavalt mõelda, tunda elu, ennast hästi väljendada ja ühtlasi omada vaimukust, hinge ning maitset.» (G. Buffon).

Sulle edu soovib see, kes oli kutsutud ja seatud osa saama 998 kirjatööst 1976. a. sisseastumiseksamitel —

ELSA TÖNISMANN
ainekomisjoni esimees

Вопросы научной организации учебного процесса в вузе. Вып. 2. Томск, Изд-во Томского ун-та, 1975. 189 с. (Томский ин-т автоматизированных систем управления и радиотехники.)

Вопросы подготовки кадров по вечерней и заочной формам обучения. Рига, 1976. 157 с. (Минвуз Латв. ССР. Рижский политех. ин-т.)

Кооп. А. Роль высшего образования в измерении социальной структуры развитого социалистического общества. Тарту, 1975. 46 с. (Тартуский гос. ун-т.)

Методика преподавания общественных наук в высшей школе. Изд. второе, доп. М., Изд-во МГУ, 1975. 347 с.

Щербakov A. И. Социально-экономические проблемы эффективности научного труда. Новосибирск, «Наука», 1975. 205 с. (АН СССР. Сибирское отд.)

Raamatukogu

Südamlik kaastunne Elin Kasele
ISA
surma puhul.
TE-11 ja rühma-juhendaja.

Vastutav toimetaja
O. PÖDER

«Таллинский политехнический», орган парткома, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института.

Trükkikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk t. 40/42.

Hind 2 kop.

Tell. nr. 1561
MB-08425

KAS EKSPERTHINNANG ON TINGIMATA SUBJEKTIIVNE?

17. septembri «TP» rubriigis «Nii on... Mida arvata» esines dotsent K. Allik rea kateedritevahelise sotsialistliku võistluse kokkuvõtete tegemise senise süsteemi täiustamise ettepanekuga. Erilist tähelepanu oli pööratud arvnäitajate valiku ja eksperthinnangute kasutamise tingitud subjektiivsuse ilmingute analüüsile.

Selgituseks olgu kõigepealt öeldud, et kateedritevahelise (aga samuti ka teadusliku uurimise ja laboratooriumide ning allasutustevahelise) sotsialistliku võistluse juhendi väljatöötamisel võeti aluseks vastav teaduskondadevahelise võistluse juhend. Teaduskondade paremusjärjestuse leidmisel kasutatakse kombineeritud arvnäitajaid ja eksperthinnanguid. Viimaste kasutuselevõtt oli tingitud mitte soovist moonutada arvude külmast objektiivsusest loodud pilti, vaid vajadusest hinnata ka neid teaduskondade tegevuse tahke, mida arvudega on võimatu kirjeldada. Nime-

tagem siin poliitkasvatustööd, töökultuuri ja osavõttu ühiskondlike organisatsioonide tööst.

Teaduskonna ulatuses ei valmistata õppetöö tulemuste arvu- line hindamine ja võrdlemine mingeid raskusi. Kuna aga iga kateedri panuse arvuline hindamine õppetöö efektiivsuse ja kvaliteedi koondnäitajasse on väga problemaatiline, siis otsustasid sotsialistliku võistluse juhendi koostajad eksperthinnangu kasuks. Samaaegselt säilis ka kateedri töö üldine eksperthinnang. Et õppetöö- ja üldine eksperthinnang küllalt erinevaks kujunevad, võib veenduda K. Alliku artiklis toodud tabeli teist ja kolmandat veergu võrreldes. Toodud näites kahe eksperthinnangu korrelatsiooni-koefitsiendiks tuli 0,73.

Püüdmata siinkohal avada iga üksiku eksperdi hinnangu kujunemise psühholoogilist mehhanismi, vaadeldagem ekspert- hinnangut ennast kui ekspertide grupi keskmistatud arvamust, mis on saadud sõltumatu hinnangute teatava matemaatilise töötlemise tulemuse- na. Oma loomult on saadud hinnang juhuslik suurus, täpselt samuti nagu arvnäitajate töötlemisel saadud aktiivsuskoeffitsiendidki. Kui eksperthinnangud ja arvnäitajad on mõeldud inimkollektiivi tööd iseloomustavateks mõõteandmeiks, siis oleks nende analüüsil ots-

tarbekas kasutada metroloogia mõisteid. Metroloogias räägitakse teatavasti juhuslikest ja süstemaatilistest vigadest. Seejuures juhusliku vea kui paratamatusega on kõik teadlikult või ebateadlikult leppinud. Süstemaatilise veasse on suhtumine hoopis sallimatam.

Püüdes nüüd leida paralleele sotsialistliku võistluse tulemuste väljaselgitamise ja metroloogia vahel, võiks öelda, et peaaegu üldlevinud arvamuse kohaselt sisaldavad arvnäitajad halvemal juhul vaid juhuslikke vigu (jättes kõrvale trükkivead, tahklikud moonutused jms.) ja on seetõttu objektiivsed. Eksperthinnang on aga a priori vildakas, s.t. sisaldab süstemaatilist komponenti. Seejuures pole viga tingitud mitte asjaolust, et iga ekspert kasutab standardiseerimata ja kalibreerimata mõõteriista (s.o. isikliku mõõlemisaparati), vaid sellest, et hinnatava seisukohalt on hindaja alati kiivalt hääl- lestatud. Seega pole viga mitte eksperthinnangus, vaid inimloomuse egotsentrilises asüm- meetrias.

Tuletame aga meelde, et hindajaid on mitte üks, vaid mitu. Seetõttu on üpris tõenäoline, et isiklikest sümpaatiatest ja anti- paatiatest tingitud süstemaatilis- sed vead enam lõputulemuses, s.t. eksperthinnangus ei avaldu

või nende mõju on küllalt ma- ha surutud.

Eeltoodud filosoofia oli mõel- dud selgitamiseks sügavate erinevuste puudumist arvnäitajate ja eksperthinnangute vahel. Kui see nii on, siis ei saa nende kombineeritud kasutamist sotsialistliku võistluse kokku- võtete tegemisel ka ebakorrekts- seks pidada.

Ei ole aga kahtlust, et sotsia- listliku võistluse süsteem peab edasi arenema koos võistluse endaga. Seda mõtet on väljen- danud ka TPI nõukogu ja partei- komitee ühise koosoleku otsu- ses 30. augustist k.a., kus a/ü.-komiteed kohustatakse täiustama sotsialistliku võistlu- se juhendit. Seetõttu on kõik värsked ideed teretunud. Kuna seni on kõige enam ettepane- kuid sotsialistliku võistluse süs- teemi täiustamiseks tulnud ma- jandusteaduskonna töötajate poolt, siis teeksin ettepaneku, et majandusteaduskonna ühis- kondlik aktiiv koostaks uue kateedritevahelise sotsialistliku võistluse juhendi. Uut juhendit rakendaksime eksperimendi korras esimesel aastal vaid ma- jandusteaduskonnas endas, ja kui see end õigustab, siis laiend- daksime kogu instituudile.

OLAV AARNA
a/ü.-komitee õppe- teadustöö komisjoni esimees